

13 UMĚLÁ INTELIGENCE³⁴⁵⁷

13.1 Technologická regulace strojového učení

Tato kapitola se tematicky liší od zbytku této knihy a systematicky nezapadá ani do struktury práva informačních technologií. Ostatní podobory IT práva reprezentované jednotlivými částmi této publikace mají totiž problémovou podstatu a jsou postaveny na identitě primárního objektu příslušných právních vztahů. Tato kapitola se oproti tomu nezabývá právními problémy, které spojuje identický účel, ale právními souvislostmi vývoje a nasazení konkrétního typu informační technologie souhrnně označované jako umělá inteligence (AI).

Nebudeme se na tomto místě zabývat důvodností specifického regulatorního přístupu k umělé inteligenci. Diskuse vhodnosti a potřebnosti právní regulace šité a míru konkrétní technologii již v minulosti proběhla a neměla jednoznačný závěr.³⁴⁵⁸ Na jedné straně stály argumenty poukazující na specifický charakter této technologie, aktuální a předpokládanou důležitost různých jejích aplikací a s ní spojenou širokospektrální rizikovitost pro všechna možná práva a právní zájmy. Na druhé straně zaznívaly stejně relevantní argumenty zpochybňující potřebu regulace technologie, která, na rozdíl například od technologie jaderné, není sama o sobě riziková, a doporučující regulaci její aplikací. Namísto pokračování v této akademické debatě budeme dále konstatovat jen aktuální stav regulace vývoje a aplikací umělé inteligence, který dal, zjednodušeně řečeno, vlastně zapravdu oběma právě uvedeným kontradiktorním argumentům.

Pojem AI je sám o sobě silně metaforický, a to činí jeho použití v hypotézách právních norem velmi problematickým.³⁴⁵⁹ To se projevilo i při konstrukci legislativní definice toho, co má být předmětem právní regulace Aktu o umělé inteligenci. Definice pojmu umělé inteligence doznala od původního návrhu Komise přes stanovisko Evropského parlamentu a Rady až po finální kompromis velmi podstatných změn. Konečné znění vypadá následovně

„Systémem AI se rozumí strojový systém navržený tak, aby fungoval s různými úrovněmi autonomie, který může po zavedení vykazovat adaptabilitu a který z obdržených vstupů odvozuje

³⁴⁵⁷ V této kapitole byly použity výsledky projektu financovaného Národním plánem obnovy pod č. MPO 60273/24/21300/21000 CEDMO 2.0 NPO.

³⁴⁵⁸ Viz např. SCHERER, M. Regulating Artificial Intelligence Systems: Risks, Challenges, Competencies, and Strategies. *Harvard Journal of Law & Technology*, 2016, č. 29(2), s. 354.

³⁴⁵⁹ K problému definice AI viz např. FLORIDI, L. On the Brussels-Washington Consensus About the Legal Definition of Artificial Intelligence. *Philosophy & Technology*, 2023, č. 36, s. 87.

pro explicitní nebo implicitní cíle to, jak generovat výstupy, jako jsou predikce, obsah, doporučení nebo rozhodnutí, které mohou ovlivnit fyzické nebo virtuální prostředí.“

Tento nepřiliš srozumitelný výsledek složitého vyjednávání v sobě skrývá několik typických a pro právo zásadně důležitých znaků technologií založených na strojovém učení. Prvním je autonomie, tj. relativní nezávislost příslušného systému na jeho okolí, včetně člověka. Tato vlastnost je pravým důvodem atraktivity systémů založených na AI, protože mohou působit bez lidského zásahu a nahradit tím lidskou práci.

Především v diskusi týkající se odpovědnostních titulů se pro autonomní systémy sice nabízí řada možných paralel a analogií s právní úpravou situací, kdy je újma způsobená něčím, živým nebo neživým, co funguje relativně nezávisle na lidské vůli, tj. nějakým strojem nebo zvířetem. Autonomní systémy spadající pod shora uvedenou definici se ale oproti například domácím zvířatům liší v tom, že jejich nezávislost na člověku (vlastníkovi nebo zavádějícímu subjektu) může být často pravým účelem jejich pořízení. Zatímco psa si člověk pořídí primárně proto, aby s ním mohl trávit volný čas a auto, aby v něm mohl jezdit, je hlavním smyslem autonomní sekačky na trávu naopak v tom, aby se činila nezávisle na pozornosti a přítomnosti svého vlastníka.

S autonomním fungováním souvisí, rovněž autonomie, adaptabilita. Autonomní systém je schopen sám se učit a přizpůsobovat se vnějšímu prostředí. Tato vlastnost je klíčová pro celou řadu právních otázek, protože bezprostřední vstup člověka při vzniku autonomního systému nespočívá v programování jeho operačního kódu, ale pouze kódu, na jehož základě se takový systém sám učí. Programátor (designér) tedy nekóduje autonomní systém k tomu, aby něco dělal, ale k tomu, aby se něco učil dělat. Na základě instrukce vytvořené programátorem se tedy autonomní systém na vstupních datech sám naučí, jak má fungovat, tzn. sám si vytvoří (naprogramuje) vlastní operační kód.

Se strojovým učením se, byť to není přímo předmětem zákonné definice AI, pojí i další typický rys autonomních systémů, a to absence vysvětlitelnosti.³⁴⁶⁰ Operační kód autonomního systému je tvořen strojem v procesu jeho samostatného učení a výstupem tohoto procesu je nepřehledná změť nastavení ohromného počtu proměnných. Výsledek se podobá neuronům v lidském mozku, jejichž aktivitu jsme sice schopni zvenčí sledovat, ale nedokážeme kvůli extrémní složitosti určit, jak konkrétně vypadá algoritmus, podle něhož tato složitá soustava zpracuje nějaký podnět a vytvoří určitý výstup. Programátor tedy sice zadá systému instrukci, z čeho a co se má systém učit, nemá už ale kontrolu nad tím, jak systém příslušná vstupní data zpracuje, jaký výsledný kód z takového strojového učení vznikne a následně tedy nedokáže ani říci, proč systém fungující na základě nevysvětlitelného autonomně vytvořeného operačního kódu dělá, co dělá.

³⁴⁶⁰ K problému vysvětlitelnosti a jeho právním souvislostem viz např. BIBAL, A., LOGNOUL, M., de STREEL, A., FRENAY, B. Legal Requirements on Explainability in Machine Learning. *Artificial Intelligence and Law*, 2021, č. 29(2), s. 149.

Problém autonomie a vysvětlitelnosti dokládá nedávný veřejně známý incident *chatbota Tay*.³⁴⁶¹ Toho zkonstruovala společnost *Microsoft* s cílem vytvořit automat na autonomní produkci originálních krátkých textových zpráv (*tweety*), které měl robot publikovat prostřednictvím známé sociální sítě *Twitter*.³⁴⁶² Robot byl naprogramován tak, aby se z této sítě učil produkovat obsah, který bude mít mezi uživateli, pokud možno, co největší popularitu a úspěch. Při svém učení byl tedy robot veden faktorem popularity aktuálního obsahu dostupného na této sociální síti daným počtem sledujících, sdílení a následných reakcí. Zjednodušeně řečeno robot procházel nejpopulárnější *tweety* a z nich se učil, jaký obsah uživatelé nejvíce oceňují. Kromě toho byl naprogramován tak, aby průběžně vyhodnocoval reakce uživatelů na své vlastní *tweety*, přizpůsoboval jim další své fungování a díky tomu dále zvyšoval svoji popularitu.

Poté, co byl robot uveden do provozu, začal hromadně generovat *tweety* především s nenávisným, a částečně také manipulativním a zavádějícím obsahem (*fake news*). Smršť nenávisných zpráv dosáhla takové intenzity, že společnost *Microsoft* robota odstavila a pokusila se jej opravit. Po následném uvedení do provozu byla situace ohledně nenávisných projevů ještě mnohem horší, takže *Microsoft* robota vypnul a do prostředí sociální sítě *Twitter* jej už od té doby nenasadil.

Tento letitý a již dávno zapomenutý případ nemá ani v nejmenším poukázat na možnou technologickou zaostalost společnosti *Microsoft* nebo neschopnost jejích programátorů. Produkty této firmy jsou na špičkové světové úrovni a její inženýři požívají v IT komunitě velkého respektu. Jeho připomenutí má namísto toho ukázat, že ani dovednosti a schopnosti světové úrovně zde nestačily na to, aby se robot naučený s vysokou mírou efektivity replikovat osvědčené cesty k popularitě na sociální síti *Twitter* nestal extrémistickým xenofobem, homofobem, militantním náboženským fundamentalistou apod.

Problém vysvětlitelnosti hraje zásadní roli nejen v otázkách souvisejících s odpovědností za újmu způsobenou autonomním systémem, ale také při výkonu různých informačních práv nebo transparentních povinností souvisejících například s automatizovanými rozhodovacími nebo doporučovacími systémy.³⁴⁶³ Projeví se vždycky, pokud hypotéza právní normy počítá buďto s prokázáním způsobu, kterým příslušný systém funguje, nebo požaduje, aby o takovém způsobu fungování jeho zavádějící subjekt (*deployer*) informoval navenek.³⁴⁶⁴

Autonomní systém je ve svém fungování, a dokonce i ve své konstrukci, relativně nezávislý na lidské vůli. Je ale naopak velmi závislý na parametrech prostředí, z nichž se učí, resp. na jejichž základě si autonomně vytváří svůj operační kód. Robot *Tay* ve výše zmíněném příkladu sice dostal od svého programátora instrukci učit se psát *tweety* a ty následně chrlit za účelem dosažení popularity mezi uživateli sociální sítě, ale to, jak se nakonec choval, bylo kromě základního zadání především výsledkem zpracování dat o tom, jak tato síť funguje a který obsah si na ní získává

³⁴⁶¹ Tento příklad je převzat z článku POLČÁK, R. Umělá inteligence v justici. *Soudce*, 2024, č. 1, s. 4.

³⁴⁶² Podrobněji k případu viz BROWN, N. Bots behaving badly: products liability approach to chatbot-generated defamation. *Journal of Free Speech Law*, 2023, č. 3(2), s. 389.

³⁴⁶³ K pojmu a právním souvislostem doporučovacích systémů viz např. BLOCKX, J., KROOK, J. The EU legal framework for algorithmic recommender systems: I (don't) know it when I see it. *Law, Innovation and Technology*, 2024 (online).

³⁴⁶⁴ K tomu podrobněji viz výklad poslední podkapitoly k problematice transparentnosti logiky rozhodovacích algoritmů ve smyslu GDPR.

největší popularitu. Pokud by z příspěvků na *Twitteru* (nově na službě X) měly největší oblibu ty psané spisovným jazykem a pojednávající o finesách klasické řecké filozofie, projevoval by se *Tay* jako distingovaný filolog. Diametrální rozdíl mezi strojem na filozofii a strojem na nenávisť nebyl v tomto případě ani v nejmenším dílem programátora, ale bezprostředním důsledkem kvality prostředí, z něhož systém čerpal data pro své strojové učení.

13.2 Vývoj specifické právní úpravy umělé inteligence

Vývoj specifické právní úpravy vývoje a nasazení umělé inteligence, který v době psaní této knihy ještě stále probíhá, samozřejmě nepočítáme na stovky ani desítky let. Současně se ale nedá ani říci, že by aktuální legislativní pokrytí této problematiky bylo výsledkem nějaké instantní politické nebo úřednické aktivity. Potřeba regulační reakce na rostoucí důležitost autonomních technologií již po více než 10 let intenzivně řeší Evropský parlament, Komise i členské státy.

Trvalý zájem některých poslanců Evropského parlamentu a jejich asistentů o problematiku autonomních technologií doprovázený, to i díky čilé komunikaci s akademickou sférou, nebývale hlubokým porozuměním (bez ironie) této problematiky vyústil v roce 2017 v usnesení, které shrnovalo základní politické pozice a regulační otázky.³⁴⁶⁵

Usnesení začíná zešíroka odkazem k Frankensteinovi, Pygmalionovi nebo Golemovi a připomíná hned v úvodu i dílo Karla Čapka. Všimá si nebývalého nárůstu komerčních aplikací autonomních technologií a, jak se později ukázalo, správně předvídá jejich zásadní budoucí důležitost pro ekonomiku a život, společnost a člověka. Základním motivem dokumentu je civilní odpovědnost za újmu a základní etické zásady vývoje a nasazení autonomních systémů s původem v Asimovových principech. Usnesení předvídá, rovněž správně, brzkou potřebu standardizace a řešení otázek souvisejících s informačními právy, včetně práv duševního vlastnictví, a předvídá domény, kde se autonomní technologie v dohledné době uplatní. Součástí dokumentu je i následující náznak definice toho, co má být předmětem regulační pozornosti. Za robota označuje systém, který „je autonomní díky senzorům nebo výměně dat s okolním prostředím (propojenost) a je schopen tato data předávat a analyzovat, má schopnost samostatného učení na základě zkušeností a interakce (volitelné kritérium), má alespoň menší fyzickou strukturu, má schopnost přizpůsobit své jednání a svou činnost okolnímu prostředí a není v biologickém smyslu živý.“ Je až podivuhodné, jak se kompromisní definice AI v Aktu o umělé inteligenci, která byla výsledkem dlouhého a bouřlivého vývoje, nakonec těmto definičním znakům, snad s výjimkou podmínky minimální fyzické struktury, blíží.

³⁴⁶⁵ Viz usnesení Evropského parlamentu ze dne 16. 2. 2017 obsahující doporučení Komisi o občansko-právních pravidlech pro robotiku (2015/2103(INL)) (2018/C 252/25).

V říjnu téhož roku se k potřebě reagovat na rozvoj umělé inteligence stručně vyjádřila i evropská Rada.³⁴⁶⁶ Na obě iniciativy následně reagovala Komise sdělením označeným jako Umělá inteligence pro Evropu.³⁴⁶⁷ Tento poziční dokument definoval v reakci na výzvy identifikované ve shora citovaném usnesení Evropského parlamentu strategii Komise v základních oblastech, kterými byly vývoj a investice, socioekonomické změny a etický a právní rámec.

Junckerova Komise v tomto dokumentu vycházela ze své obecné politiky, jejímž hlavním nástrojem byly v té době ekonomické stimuly (nikoli legislativa). Současně zohlednila, i když nikoli úplně explicitně, realitu technologického vývoje, která nevyznívala (tehdy ani dnes) pro Evropu úplně příznivě. Nejdůležitější základní technologie označované dnes jako obecné systémy AI (*general purpose AI* – GPAI) nebo základní modely (*foundational models*) měly a mají původ především v USA nebo v Číně.

Komise v tomto směru správně předpokládala, že tím, co může Evropu dostat do hry, jsou především soukromé investice do primárního a aplikovaného výzkumu. Proto je podstatná část sdělení věnována problematice investic a ekonomických pobídek, to i přes skutečnost, že Evropský parlament ani rada ve svých dokumentech neoznačily problém ekonomických souvislostí vývoje AI za kriticky důležitý.

Když Junckerova komise zdůraznila ekonomické souvislosti vývoje a nasazení umělé inteligence, nemělo to pouze hospodářský význam. Sdělení totiž poměrně důkladně rozebírá jednak společensko-ekonomické důsledky nasazení autonomních technologií, a jednak ve vzájemných souvislostech i problematiku etických principů a ochrany práv. Komise totiž předpokládala, že pokud budou mít dominantní autonomní technologie díky fungujícímu investičnímu prostředí původ v zemích EU, budou jejich vývoj a nasazení přirozeně založeny na hodnotách typických pro EU a bude i jednodušší vůči jejich zavádějícím subjektům vymáhat ochranu těchto hodnot vyjádřených konkrétními právy.

Sdělení Komise si kromě ekonomických a hodnotových otázek všímá i shora zmíněného velmi podstatného aspektu vývoje a provozu autonomních technologií, kterým je dostupnost dat, z nichž se autonomní systémy mohou strojově učit. Jsou to právě data, respektive jejich bezprecedentní rozsah a obsahové bohatství, co činí Evropu výjimečnou v porovnání s největšími konkurenty, tj. USA a Čínou. Například v oblasti kulturních dat, tj. slovesného, výtvarného nebo hudebního kulturního dědictví, se díky bohaté historii, vyspělé civilizaci a jazykové a kulturní rozmanitosti Evropy nemůže s bohatstvím dat spravovaných zdejšími kulturními institucemi ani vzdáleně srovnávat nic s původem ve kterékoli jiné části světa. Podobné je to i v řadě dalších oblastí, jako například ve zdravotnictví, školství, veřejné dopravě, geografii aj.

Základním momentem akcentovaným ve sdělení ve vztahu k datům je jejich dostupnost. Komise si všímá především problému snadného zpřístupnění velkých

³⁴⁶⁶ Viz závěry jednání Rady ze dne 19. 10. 2017, č. EUCO 14/17. Hlavní pozornost tento dokument věnoval aktuálním rizikům souvisejícím s počínající migrační krizí, takže na umělou inteligenci zde vyšlo jen několik odstavců společně věnovaných ještě i problematice blockchain.

³⁴⁶⁷ Viz sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů č. COM/2018/237, Umělá inteligence pro Evropu.

datových objemů a zvláště se zaměřuje na překážky ve zpřístupňování dat (informací) veřejného sektoru a dat produkovaných veřejnými institucemi. Poměrně vizionářsky ale zmiňuje i problém dostupnosti soukromých dat, a konkrétně dat označovaných jako „průmyslová“ – těmi se v současné době intenzivně zabýváme a označujeme je nejčastěji jako „neosobní“ nebo „nespecifická“ data.³⁴⁶⁸

Zajímavé je, že sdělení Komise, jinak pragmatické, logické a v řadě momentů i vizionářské, prakticky ignoruje problematiku majetkových práv autorských. V době, kdy sdělení vzniklo, samozřejmě nebylo možno předvídat nástup generativních technologií, ale už tehdy bylo jasné, že ochrana absolutními právy autorskými patří mezi hlavní regulatorní překážky dostupnosti dat pro účely strojového učení. Komise však na paradoxní situaci, kdy pro všechny možné druhy fyzického zboží sice platí pravidla jednotného trhu, ale pro nehmotná autorská díla stále neexistuje jednotný titul ani jednotný trh, v tomto dokumentu nepoukázala.

Poněkud v pozadí výše diskutovaného sdělení zůstal doprovodný pracovní dokument, v němž Komise rozvedla základní regulatorní teze týkající se problémového okruhu označeného Evropským parlamentem za nejdůležitější – odpovědnosti.³⁴⁶⁹ Na svou dobu poměrně důkladná analýza zahrnuje různé aspekty fungování autonomních technologií a pragmaticky diskutuje otázky uplatnění nároků na náhradu škody nebo zadostiučinění v případech, kdy bez přímého zavinění člověka dojde v důsledku fungování takových technologií k újmě.

Komise von der Leyenové se v porovnání s Komisí Junckerovou ve své politice méně spoléhá na ekonomické nástroje, a naopak více na legislativu. Lze samozřejmě v této souvislosti diskutovat o tom, do jaké míry lze textem zákona opravdu efektivně řešit systémové problémy související s technologickým vývojem. V každém případě ale se změnou politiky změnilo se i tempo práce na legislativních nástrojích regulujících vývoj a nasazení aplikací založených na umělé inteligenci.

Výsledkem tohoto vývoje jsou dva specifické nástroje, kterými se zabýváme v následujících podkapitolách, a to Akt o umělé inteligenci a návrh směrnice o odpovědnosti umělé inteligence. Byť jde o nejdůležitější právní předpisy, které v dohledné době dopadnou na vývoj a nasazení aplikací založených na strojovém učení, zdaleka nejde o předpisy jediné. V následujícím výkladu se tedy zaměříme nejen na tyto dva legislativní návrhy, ale také na další již existující právní předpisy, které tvoří právní rámec *ex ante* souladnosti (*compliance*), a *ex post* odpovědnosti. Třetí ze systematicky provázaných oblastí právní regulace umělé inteligence, právy k datům, se zabýváme převážně ve čtvrté a páté kapitole této knihy.

³⁴⁶⁸ Vedle těchto pojmů se používá rovněž pojem „průmyslová“ data – bliže k problematice právního režimu tohoto typu dat viz WIEBE, A. Protection of industrial data – a new property right for the digital economy? *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2017, č. 12(1), s. 62.

³⁴⁶⁹ Viz *Commission staff working document SWD/2018/137 Liability for emerging digital technologies Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Artificial intelligence for Europe* (dokument je k dispozici pouze v angličtině).

13.3 *Ex ante* úprava AI – systematika Aktu o umělé inteligenci a zakázaná užití AI

Když byla v rámci projektu aplikovaného výzkumu Ministerstva průmyslu a obchodu³⁴⁷⁰ sestavena mezinárodní expertní skupina na vysoké úrovni se zadáním ke kritické reflexi prvního oficiálního návrhu Aktu o umělé inteligenci, očekávalo se, že jedním z hlavních problémových momentů bude sama věcná působnost aktu, tj. technologie založené na strojovém učení. Kriticky k tomu, že se návrh snaží regulovat technologii, která ale sama o sobě není nebezpečná (a regulovat by si spíše zasloužily její rizikové aplikace), se ale tehdy překvapivě vyjádřil jen jeden z pěti členů komise, zatímco ostatní nepovažovali technologickou regulaci za problémovou.

Důvodem smířlivosti valné většiny členů komise k jinak zřejmě těžko akceptovatelné regulaci konkrétní nikoli *per se* nebezpečné technologie byla především stratifikace návrhu, v jejímž důsledku byla regulace nejšířšího a současně nejméně rizikového okruhu aplikací umělé inteligence silně inkluzivní, tj. splnitelná prakticky kýmkoli bez větších obtíží nebo závazků. Reálně exkluzivní *ex ante* regulace aplikací založených na strojovém učení byla v původním návrhu provedena až od druhé úrovně rizika, tj. pro aplikace, jejichž nasazení představuje vysoké riziko pro různá práva osob, od vlastnictví přes soukromí nebo spravedlivý proces, až po právo na zdraví nebo život. Třetí úroveň původního návrhu zahrnovala aplikace, jejichž rizikovost je v EU neakceptovatelná, a tudíž je třeba je absolutně zakázat.

Původní návrh nařízení³⁴⁷¹ se od konečného textu výrazně liší. Vedle velmi rozsáhlé a strukturované politické debaty k tomu přispěl i technologický vývoj a z něj v první řadě nečekaný nástup prakticky použitelných generativních technologií, který odstartovalo uvedení třetí verze velkého jazykového modelu GPT (*Generative Pre-trained Transformer*) a jeho populární aplikace *ChatGPT* na podzim roku 2021.³⁴⁷² Základní regulační idea, na které stál původní návrh a která spočívala v rozdělení povinností na inkluzivní (symbolické), exkluzivní (v podobě striktních *ex ante* povinností) a restriktivní (zákazy), však zůstala zachována. Jejím prostřednictvím je tedy vhodné nahlížet i na výslednou typologii systémů AI, která se oproti původnímu návrhu zdá být nepoměrně složitější. Ve skutečnosti jde ale pouze o rozvedení prostřední kategorie, tj. kategorie s exkluzivní regulací, a doplnění některých (především transparenčních) povinností do kategorie systémů podléhajících inkluzivní regulaci. Akt o umělé inteligenci tedy ve výsledku pracuje s touto základní typologií systémů založených na umělé inteligenci (ve smyslu výše uvedené definice): (i) zakázané systémy, (ii) vysoce rizikové systémy, (iii) ostatní systémy (tj. sys-

³⁴⁷⁰ Viz projekt výzvy Umělá inteligence pro bezpečnější společnost, kód MU 0656/2020.

³⁴⁷¹ Viz dokument původně publikovaný 21. 4. 2021 pod číslem 2021/0106 (COD).

³⁴⁷² K historii technologie GPT viz např. TRAUTMAN, L. J., VOSS, W. G., SHACKLEFORD, S. J. *How We Learned to Stop Worrying and Love AI: Analyzing the Rapid Evolution of Generative Pre-Trained Transformer (GPT) and its Impacts on Law*, *ssrn.com*, abstrakt číslo 4516154.

témy s nízkým rizikem, resp. s rizikem, které není vysoké), (iv) obecné modely AI se systémovým rizikem, (v) obecné modely AI bez systémového rizika.

Vedle této klasifikace stojí zvláštní kategorie především transparentních a dokumentačních povinností vztahujících se k systémům s určitým účelem nebo funkcí bez ohledu na jejich zařazení do výše uvedených kategorií: (i) systémy určené k interakci s člověkem, (ii) generativní systémy, (iii) systémy generující *deep fakes*, (iv) systémy pro rozpoznávání emocí.

Absolutní zákaz určitých aplikací AI má dvojí formu. Jde o zákaz uvádět tyto aplikace na trh, který se vztahuje na různé kategorie účastníků trhu, a také o zákaz tyto aplikace zavádět nebo používat směřující vůči subjektům, které by mohly jejich prostřednictvím zasahovat do práv třetích osob. Nepřípustná míra rizika se tedy v tomto případě projevuje nejen vzhledem k trhu s různými systémy založenými na AI, ale dopadá současně i na všechny formy jejich používání. Zakázané formy užití AI lze rozdělit do následujících základních skupin:

- manipulativní užití zneužívající podvědomé manipulace³⁴⁷³ nebo manipulace založené na systémové zranitelnosti člověka,³⁴⁷⁴
- hodnocení sociálního kreditu (*social scoring*)³⁴⁷⁵ – i v tomto případě jde prakticky rovněž o manipulaci, byť zprostředkovanou nepřímým tlakem na jednání člověka v důsledku skórování,
- biometrická identifikace v reálném čase pro účely vymáhání práva³⁴⁷⁶ – původně navržený striktní zákaz byl postupně zmírňován a konečné znění Aktu o umělé inteligenci obsahuje řadu účelem vymezených výjimek, např. pro pátrání po hledaných osobách nebo předcházení teroristickým útokům. Úprava výjimek je velmi podrobná a zahrnuje i zásadní³⁴⁷⁷ podmínku soudního rozhodnutí, notifikační povinnosti nebo povinnosti členských států přijmout národní zákonnou úpravu,³⁴⁷⁸
- biometrická kategorizace vzhledem k rase, politickým názorům, členství v odborových organizacích, náboženskému vyznání, filozofickému přesvědčení, sexuálnímu životu nebo sexuální orientaci,³⁴⁷⁹
- prediktivní analýza rizik kriminálního jednání založená na profilování,³⁴⁸⁰
- systémy pro tvorbu nebo rozšiřování databází pro rozpoznávání obličejů z dat získaných z internetu nebo kamerových záznamů³⁴⁸¹ a
- rozpoznávání emocí na pracovišti nebo ve vzdělávacích institucích.³⁴⁸² Výjimkou jsou případy, kdy je takové technologie použito za účelem ochrany zdraví

³⁴⁷³ Viz článek 5 odst. 1 písm. a) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁷⁴ Viz článek 5 odst. 1 písm. b) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁷⁵ Viz článek 5 odst. 1 písm. c) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁷⁶ Viz článek 5 odst. 1 písm. h) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁷⁷ Ze zásady ale existují výjimky, tzn. výjimky z výjimek – typicky v urgentních případech, kdy nelze získat soudní rozhodnutí povolující použití biometrické technologie.

³⁴⁷⁸ Viz články 5 odst. 3, 5 odst. 4, 5 odst. 5, 5 odst. 6 a 5 odst. 7 Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁷⁹ Viz článek 5 odst. 1 písm. g) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁸⁰ Viz článek 5 odst. 1 písm. d) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁸¹ Viz článek 5 odst. 1 písm. e) Aktu o umělé inteligenci.

³⁴⁸² Viz článek 5 odst. 1 písm. f) Aktu o umělé inteligenci.